

Kroniek van kunst & cultuur

Antigone in de Amazone van regisseur Milo Rau

Schikgodinnen

TONEEL
Antigone in de Amazone

Bij binnenkomst in de schouwburg hangen er anarchistische protestspandoeken in het classicistische trappenhuis. Alles is altijd al bezig. En zoals de avond zal leren, hier in ieder geval sinds Sofocles. De voorstelling die geprogrammeerd staat loopt voortdurend over in de werkelijkheid. Beslist geen *high brow*-kunst in een vacuum. Milo Rau en NTGent gingen een samenwerking aan met de Braziliaanse Movimento dos Trabalhadores Rurais Sem Terra. MST kort gezegd, de landloze beweging waarin inheemsen en ontheemden samen optrekken tegen de Braziliaanse staat en strijden voor rechtvaardige landverdeling en ecologische rechten.

Antigone in de Amazone is het resultaat. Frederico Araujo, Pablo Casella, Sara De Bosschere en Arne De Tremerie staan met z'n vieren op de vloer. Op diezelfde vloer de rood-bruine aarde waar het om te doen is, stoffig en verstikend. Achter hen het levensgrote scherm waarop beelden uit de Braziliaanse staat Pará worden geprojecteerd. Door grote beamers die als de drie schikgodinnen in het halfduister opgesteld staan.

Veel is monsterlijk maar niets in monsterlijker dan de mens, reciteert Araujo in het Portugees uit *Antigone*. Hij zegt het als zichzelf en opent zo het persoonlijk theatraal essayisme waar Milo Rau bekend om staat. De spelers spelen én reflecteren op dat spelen. Ze duiden de positie van het verhaal dat ze tegelijkertijd staan

te belichamen. En wat betekent het dan om *Antigone* te spelen in Brazilië? Ah, Brazilië, zegt Araujo, is enorm. Zoveel land zonder mensen, en zoveel mensen zonder land. Hij zal *Antigone* spelen vanavond. Wat volgt is een indringend onderzoek naar de dubbelingen en de fricties met het lot van *Antigone* en het lot van de landloze burger in Brazilië.

De scènes op scherm worden gespeeld onder andere bij een langs de weg gevonden, ontbindend ossenkadaver, de aasgieren als wachters verderop, op een dorpsplein en ergens diep in het Amazone-regenwoud. Veel van de scènes zijn gerangschikt rond de moord op 21 leden van de landloze beweging. Deze misdaad wordt opnieuw opgevoerd, precies daar waar het in 1997 gruwelijk misging. En later nog eens in het klein op een maquette met speelgoedsoldaatjes, naverteld door een overlevende. Herbeleving via fictie in volle glorie – nergens neemt Rau hierin gas terug. Terwijl op het scherm in de re-enactment de politieagenten inslaan op de weerloze burgers, spelen de acteurs de moord na op toneel. Steeds worden botsende wereldbeelden fysiek gemaakt. En zo is *Antigone in de Amazone* ook te lezen als een lijst van mogelijkheden aan hoe wij monsterlijke mensen omgaan met het andere, met dat wat ons vreemd is. In essentie de kern van de tragedie, waarin apollinische krachten door de dionysische verstoord worden.

Eerder maakte Rau *Orestes in Mosul* en *The New Gospel*, een film gedraaid in vluchtelingenkampen in Italië. Samen met deze *Antigone*

vormen ze zijn 'Trilogie van klassieke mythen': prikkelend, diep in de werkelijkheid geworteld toneel.

Han van Wieringen

17 juni nog te zien in Theater Rotterdam, theaterrotterdam.nl

Schakering

TELEVISIE
Van Bahia tot Brooklyn

Weer breidt de vPRO zijn collectie reisprogramma's uit. Nu met een vrouw als gids, en dat is niet het enige verschil. Nina Jurna, correspondent Latijns-Amerika, bedrijft namelijk participerende journalistiek in *Van Bahia tot Brooklyn*. Zoektocht naar 'Caribische verhalen' in de Amerika's, die wortelen in Afrika en slavernij. Haar motivatie stamt uit geadopteerd 'kind van kleur' zijn in een witte Hollandse dorpswereld. Brazilië (aflevering 1) voelde ooit als 'thuiskomen' door het palet van de bevolking. Dat het bepaald geen multicultureel paradijs is omdat kleur maatschappelijke posities bepaalt, terwijl het slavernijverleden letterlijk en figuurlijk weggebulldozerd werd en wordt, dat besef werd sterker. En dat ze zich in haar speurtocht naar zwart bewustzijn vooral richt op vrouwenprojecten (dubbel achtergesteld) – het is gerechtigheid.

Zie haar genieten als ze mee heeft georfeld met een vrouwendrumband in Salvador. Wie zich afvraagt wat een trommel in hemelsnaam met 'empowerment' te maken heeft, moet vooral kijken en luisteren naar Laura, 24, die op haar twaalfde verlegen bij de band kwam, gepest om haar afro. Nu is ze zelfbewust maar

De tv-serie *Van Bahia tot Brooklyn*, Caribische verhalen met Nina Jurna, geregisseerd door Martijn Blekendaal

